

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania Z.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 października 2017 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 27 października 2015 r., III AUa (...), oddalił apelację ubezpieczonego Z.K. w sprawie o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy (k. 532).

Wniosek o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem złożył pełnomocnik ubezpieczonego 28 października 2015 r. (k. 533-534). Wyrok wraz z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi ubezpieczonego 27 listopada 2015 r. (k. 544). Dwumiesięczny termin na wniesienie skargi kasacyjnej upływał 27 stycznia 2016 r.

W dniu 11 lutego 2016 r. (k. 554) Z.K. złożył w Sądzie Apelacyjnym wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym w celu

sporządzenia skargi kasacyjnej (k. 548), informując, że wcześniej tego rodzaju wniosek wysłał bezpośrednio do Sądu Najwyższego pismem z 13 stycznia 2016 r. (k. 547), jednak otrzymał z Sądu Najwyższego w piśmie z 2 lutego 2016 r. odpowiedź, że wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu należy zgłosić w sądzie drugiej instancji, który wydał orzeczenie podlegające zaskarżeniu (k. 549).

Postanowieniem z 19 lutego 2016 r., Sąd Apelacyjny w (...) przekazał wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu Sądowi Okręgowemu w C. celem jego rozpoznania (k. 555).

Postanowieniem z 2 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w C. ustanowił dla ubezpieczonego adwokata z urzędu w celu sporządzenia skargi kasacyjnej i zastępowania ubezpieczonego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym (k. 558). Wyznaczonemu przez Okręgową Radę Adwokacką adwokatowi doręczono 30 marca 2016 r. odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem (k. 570). Pełnomocnik ubezpieczonego z urzędu wniósł 30 maja 2016 r. skargę kasacyjną od wyroku z 27 października 2015 r. (k. 579).

Skarga ta została zwrócona postanowieniem Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2017 r., I UK 326/16, w celu rozważenia zachowania terminu do wniesienia skargi (zgodnie z art. 398⁵ § 1 k.p.c.), w sytuacji gdy odpis wyroku Sądu Apelacyjnego został doręczony pełnomocnikowi skarżącego adw. K.B. 27 listopada 2015 r. (k. 544) a wniosek skarżącego o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym wpłynął do Sądu Apelacyjnego 11 lutego 2016 r. (k. 554).

W opisanych okolicznościach Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z 27 kwietnia 2017 r., odrzucił skargę kasacyjną. Sąd uznał, że skarga kasacyjna została złożona po upływie terminu do jej wniesienia, ponieważ w rozpoznawanej sprawie należało przyjąć, że termin do wniesienia skargi rozpoczął swój bieg od 27 listopada 2015 r., nie zaś od dnia doręczenia pełnomocnikowi z urzędu wyroku z uzasadnieniem (zgodnie z art. 124 § 3 k.p.c.). W sprawie doszło bowiem do ustanowienia pełnomocnika z urzędu na wniosek ubezpieczonego zgłoszony już po terminie do wniesienia skargi kasacyjnej, tj. na wniosek złożony we właściwym sądzie dopiero 11 lutego 2016 r. Zgodnie z przyjętym poglądem orzecznictwa, dopiero wniesienie pisma procesowego do właściwego miejscowo i rzeczowo sądu

wywołuje skutki procesowe. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną jako wniesioną po terminie.

Zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu skargi kasacyjnej wniósł pełnomocnik z urzędu Z.K.. Pełnomocnik ubezpieczonego, zaskarżając powyższe orzeczenie w całości, podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania: art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 124 § 3 k.p.c. w wyniku odrzucenia skargi kasacyjnej, jako wniesionej po terminie, w sytuacji gdy została ona wniesiona w określonym ustawowo dwumiesięcznym terminie od dnia doręczenia pełnomocnikowi ubezpieczonego z urzędu uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z 27 listopada 2015 r. Pełnomocnik skarżącego wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że ubezpieczony, „nie będąc odpowiednio poinstruowany w sposób dla niego logiczny – patrząc przez pryzmat drogi odwoławczej” – złożył wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu do Sądu Najwyższego, a nie do Sądu Apelacyjnego. Niemniej jednak, w ustawowym terminie dwóch miesięcy od otrzymania odpisu wyroku z uzasadnieniem, sygnalizował potrzebę i chęć sporządzenia skargi kasacyjnej. Po uzyskaniu informacji o błędnym „adresacie” wniosku, tego samego dnia 11 lutego 2016 r. złożył przedmiotowy wniosek do Sądu Apelacyjnego w (...). Tym samym, zdaniem pełnomocnika skarżącego, należało przyjąć, że działanie ubezpieczonego doprowadziło ostatecznie do zachowania terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, o którym mowa w art. 124 § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione, a wydane przez Sąd Apelacyjny postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej odpowiada prawu.

Zgodnie z art. 117 § 2 k.p.c., osoba fizyczna może się domagać ustanowienia dla niej adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaze, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Zgodnie z art. 117 § 4 k.p.c., wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza na

piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Osoba fizyczna, która nie ma miejsca zamieszkania w siedzibie tego sądu, może złożyć wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego w sądzie rejonowym właściwym ze względu na miejsce swego zamieszkania, który niezwłocznie przesyła ten wniosek sądowi właściwemu.

Jak wynika z przytoczonych przepisów, ubezpieczony Z.K. powinien był skierować wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu albo do Sądu Apelacyjnego w (...) (w którym toczyła się sprawa) albo do Sądu Rejonowego w Częstochowie (właściwego ze względu na miejsce jego zamieszkania). Zgodnie z tymi przepisami, nie było podstaw prawnych do skierowania tego wniosku do Sądu Najwyższego. Taką też odpowiedź otrzymał ubezpieczony na swoje pismo z 13 stycznia 2016 r. skierowane do Sądu Najwyższego.

Zgodnie z art. 124 § 3 k.p.c., w razie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego na wniosek zgłoszony przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę, która prawidłowo zażądała doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem, sąd doręcza ustanowionemu adwokatowi lub radcy prawnemu orzeczenie z uzasadnieniem z urzędu, a termin do wniesienia skargi kasacyjnej biegnie od dnia doręczenia pełnomocnikowi orzeczenia z uzasadnieniem.

Z przytoczonego przepisu wynika, że wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego powinien być zgłoszony do właściwego sądu (art. 117 § 4 k.p.c.) przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

Według art. 398⁵ § 1 k.p.c., skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem stronie skarżącej.

W rozpoznawanej sprawie termin do wniesienia skargi kasacyjnej (wynikający z art. 398⁵ § 1 k.p.c.) rozpoczął bieg 27 listopada 2015 r., z chwilą doręczenia pełnomocnikowi skarżącego adw. K.B. odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem, a upłynął 27 stycznia 2016 r. W tym czasie ani do Sądu Apelacyjnego w (...), ani do Sądu Rejonowego w C. nie wpłynął wniosek ubezpieczonego o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym. Wniosek taki został skierowany do Sądu Apelacyjnego dopiero 11 lutego 2016 r., czyli po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej,

wynikającego z art. 398⁵ § 1 k.p.c. i art. 124 § 3 k.p.c.

W piśmie ubezpieczonego z 13 stycznia 2016 r., skierowanym do Sądu Najwyższego, nie podano jakiej sprawy dotyczy wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu (w piśmie tym nie podano ani sygnatury akt sprawy, ani nawet nazwy sądu, przed którym toczy się sprawa), w związku z czym Sąd Najwyższy nie miał możliwości przekazania tego pisma do właściwego sądu.

Jak wynika z powyższych rozważań, nie doszło do naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 124 § 3 k.p.c. Skarga kasacyjna została odrzucona nie dlatego, że pełnomocnik ubezpieczonego z urzędu przekroczył dwumiesięczny termin do wniesienia skargi liczony od dnia doręczenia mu uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z 27 listopada 2015 r. (termin liczony od tej daty został zachowany), lecz dlatego, że ubezpieczony przekroczył dwumiesięczny termin do zgłoszenia wniosku o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu określony w art. 124 § 3 k.p.c., liczony od pierwotnej daty doręczenia odpisu wyroku z uzasadnieniem jego pełnomocnikowi, ponieważ wniosek ten skierował do niewłaściwego sądu.

Okoliczności przedstawione przez pełnomocnika skarżącego w uzasadnieniu zażalenia, dotyczące przyczyn złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w niewłaściwym sądzie i negatywnych konsekwencji jego błędnych decyzji, mogą być rozważone i uwzględnione w postępowaniu o przywrócenie terminu do zgłoszenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (art. 168 – 169 k.p.c.), nie mają jednak wpływu na ocenę co do zasadności i zgodności z prawem zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu przekroczenia terminu z art. 124 § 3 k.p.c.

Mając na względzie przytoczone okoliczności, Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

as